

**Danutė Mykolaitienė**

# **Policijos jaunimo centras. Kėdainiai**

---

*Veiklos aprašymas*

## **1. Kas paskatino įsteigti tokį vaikų užimtumo centrą?**

2004 metų birželio 1 dieną Kėdainių rajono policijos komisariate duris atvėrė Policijos jaunimo centras, kuris savo veiklą plėtoja iki šiol. Šį projektą finansavo Bendradarbiaujantys Nyderlandų fondai Centrinei ir Rytų Europai. Centro veikla yra orientuota į vaikus ir jaunimą, turinčius užimtumo problemų, taip pat esančius iš šeimų, kuriose vyrauja bedarbystė, girtavimai, skurdas, emocinis ir fizinis smurtas, socialinių įgūdžių ir žinių trūkumas, tuo pačiu ir nepakankamas dėmesys vaikams.

Tai visai nauja iniciatyva ir nestandartinis problemų sprendimo būdas, kai dirbama su nusikaltusiais ar linkusiais nusikalsti vaikais ir jaunimu ne taikant baudžiamąją ar administracinę atsakomybę, bet teikiant įvairiapusę pagalbą. Jaunų žmonių nusikalstamumas auga ir to negalima palikti savieigai. Tik tikslingi kompleksiniai veiksmai gali sumažinti jaunų žmonių nusikalstamumą.

Nusikalstamumo prevencija ne tik gina bendruomenę nuo nusikalstamų veikų, bet ir apsaugo neatsparius, linkusius pasiduoti pagundoms, bendruomenės narius nuo tolimesnio smukimo, neleidžia peržengti paskutinės ribos.

Už jaunų žmonių gerovę kartu atsako visi, ir pirmiausia tie, kas kiekvieną dieną palaiko ryšį su jais. Vaikų ir jaunimo žalingų įpročių problemų sudėtingumas ir poreikis veikti viena kryptimi reikalauja naujų metodų, naujų veiklos formų. Dirbdami policijoje suprantame, kad reikia ieškoti naujovių. Atsiradus keletui bendraminčių 2008-02-13 buvo įregistruota nevyriausybinė organizacija Kėdainių policijos centras, kurios tikslas – padėti spręsti minėtas problemas.

## **2. Kodėl centras įkurtas būtent tokiu būdu? Kuo remiasi jūsų modelis?**

Prevencinis darbas – kūrybinė veikla. Ji pagrįsta nuolatinio naujovių ieškojimu, kurią dažnai skatina naujos problemos, su kuriomis susiduria vaikai ir jaunimas. Norint padėti jiems, susidūrusiems su įvairiomis problemomis, reikia naujų žinių, patirties, keitimosi informacija. Prevencinio darbo sėkmę lemia kompetencija, žinios bei aktyvus bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis ir savivaldybės įstaigomis. Centro narių tarpe yra ir ne tik policijos pareigūnų, bet ir socialinių darbuotojų, pedagogų, o svarbiausia - iniciatyvaus jaunimo. Jie skiria savo laiką, žinias, patirtį darbui organizacijoje ir neima už tai piniginio atlygio. Tai nauja iniciatyva, kuria siekiame užsiimti savanoriškos veiklos skatinimu. Turėdami patirtį ir žinodami situaciją rajone ieškome galimybių plėsti savo veiklą, į kurią siekiame įtraukti aktyvaus savanoriško jaunimo bei kitas organizacijas.

Tik veikiant kartu galima parodyti, jog yra pozityvi alternatyva nusikalstamai veikai ar žalingiems įpročiams. Įvairiapusis bendradarbiavimas, kūrybiška, šiuolaikiška iniciatyva gali parodyti pranašumus ir paskatinti abejojančius ir besiblaškančius dalyvauti šioje veikloje.

### **3. Koks Jūsų pagrindinis organizacijos tikslas? Į ką orientuota Jūsų centro veikla? Kokie centro veiklos tikslai? Centro veiklos sritis? Veiklos kryptys, tikslinė grupės?**

#### **Tikslas:**

Ugdyti vaikų ir jaunuolių paauglių prosocialaus (visuomeniško) bendravimo įgūdžius ir atsakingą elgesį, apjungiant įvairių institucijų bei visuomeninių organizacijų savanoriškas pastangas nusikalstamumo prevencijos srityje.

#### **Uždaviniai:**

- Skatinti tikslinės grupės vaikų užimtumą, ugdyti tarpusavio bendravimo įgūdžius, atsakomybę už savo veiksmus ir elgesį, sudaryti socialiai teisingas saviraiškos ir laisvalaikio užimtumo galimybes.
- Suburti savanorių grupę, padedančią organizuoti užsiėmimus, motyvuoti paauglius siekti žinių, patarti kaip tinkamai leisti laisvalaikį.
- Skatinti vietos bendruomenę ir socialinius partnerius mažesnėmis sąnaudomis spręsti vaikų ir paauglių užimtumo problemas, ieškoti naujų bendradarbiavimo formų.

Centro veikla įgyvendinama remiantis:

- Pagrindinis dėmesys skirtas būtent toms problemoms, kurios tiesiogiai susiję su teisės pažeidimais, o ne pašalinėmis, kurios tiesiogiai neįtakoja teisės pažeidimų problemų sprendimo.
  - Rizikos lygio nustatymu; vaikams, esantiems didesnės rizikos grupėje ir galintiems nusikalsti, numatytos intensyvesnės priemonės Centre bei tarpžinybinis bendradarbiavimas, tarpininkavimas dėl reikiamos pagalbos suteikimo;
  - Priemonių įvairovė, t. y. kompleksas priemonių, kurios apima ne vieną, bet visą kompleksą problemų ir yra nukreiptos į socialinių įgūdžių lavinimą (konsultacijos, grupiniai užsiėmimai, individualūs susitikimai, situacijų modeliavimas, teminiai susitikimai, sportinė veikla);
  - Tinkamo poveikio būdo parinkimas (sistemos priemonės buvo parinktos atsižvelgiant į konkrečias vaikų ir jaunimo grupeles, atskirai parinktos priemonės, skirtos didesnei auditorijai).
  - Integracija; nusižengę vaikai skatinami įtraukti į bendrą veiklą, principu „bendraamžiai – bendraamžiams“;
  - Studentų savanorių veikla Centre.

### **4. Ar bendradarbiaujate su kitomis organizacijomis? Jei taip, tai kokiomis?**

Centro narių tarpe yra ir ne tik policijos pareigūnų, bet ir socialinių darbuotojų, pedagogų, o taip pat ir veiklaus jaunimo. Bendraudami su tinkamo elgesio vaikais, tokie nepilnamečiai mokosi pritapti, mokosi tinkamo ir gero elgesio, pažangių ir tikslingų interesų nukreipimo.

## **Bendradarbiavimas ir ryšiai:**

- Kėdainių rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarnyba;
- Kėdainių rajono savivaldybės Prevencinio darbo grupė;
- Kėdainių rajono savivaldybės Vaikų teisių apsaugos tarnyba;
- Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kėdainių rajono policijos komisariatas;
- Kauno kolegijos Kėdainių J. Radvilos studijų centras;
- Vaikų globos namai „Saulutė“;
- VŠĮ „Laiptai į viltį“;
- Socialinės reabilitacijos centras „Gyvybės versmė“;
- Kauno Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės 10-ta Kėdainių jaunųjų šaulių kuopa;
- Kėdainių vaikų ir jaunimo sveikatos klubas „Sveiki“;
- Kėdainių bendruomenės socialinis centras;
- Kėdainių visuomenės sveikatos biuras;
- Jaunieji policijos rėmėjai;
- Bažnyčia;
- Kėdainių rajono bendrojo lavinimo mokyklos.

Vykdamas vaikų ir jaunimo nusikalstamumo prevenciją, atskirais atvejais įtraukiami ir kitų institucijų specialistai, galintys prisidėti prie nusikalstamumo problemų sprendimo.

## **5. Kokią vykdate prevenciją?**

Vykdoma individualiąją nepilnamečių nusikalstamumo prevenciją;

Tai veiksmai, nukreipti į didesnės rizikos grupę siekiant užkirsti kelią tolimesniam problemos plitimui ar sumažinti bet kokio nusikalstamumo riziką.

Policijos pareigūnai vykdydami ankstyvąją prevenciją daugiausiai dirba individualiai su vaiku ar paaugliu arba su maža globotinių grupe. Be to, mūsų darbo ir veiklos objektas yra ne tik vaikas, bet ir jo šeima, taip pat mokykla, jo mikroaplinka.

Vykdydami individualiąją prevenciją, pirmiausia išsiaiškinama vaikų socialinė padėtis, jų gyvenimo sąlygos, aplinka, jų interesai, siekiai, jų realizavimo galimybes. Žinodami tai, sudarome globotinių veiklos programą, įtraukiame į šią veiklą kompetetingus specialistus, reikalingas priemones ir organizuojame veiklą.

Pareigūnai, stengiasi skirti daugiau laiko pokalbiams su šiais vaikais, ypač tada, kai vaikas nusiteikęs pasikalbėti ir nori išsipasakoti, bet neparodant, kad norima „išpešti“ informacijos, neprarandant pasitikėjimo. Reikia pastebėti, kad šie vaikai jaučia kaltę ne tik dėl savo nederamo elgesio ar nesugebėjimo gerai atlikti jiems pavestas užduotis, bet ir dėl savo tėvų bei kitų šeimos narių asocialaus elgesio. Todėl negalima smerkti ir kritikuoti tėvų gyvenimo būdo, girdint vaikams, nesieti vaiko poelgių su padėtimi šeimoje. Vaikams nerodyti savo simpatijų ar antipatijų, nesmerkti ir nemenkinti, o pasistengti jį suprasti, dažniau pabrėžti, kad pasitikime juo, kad jis gali visiškai pakeisti savo elgesį ir kad tuo tikime. Svarbu formuoti mokymosi motyvą, nes dauguma šių vaikų turi mokymosi sunkumų, yra atsilikę nuo savo bendraamžių. Skatinti mokymosi motyvą galima stengiantis vaikui padėti patirti sėkmę, pasisekimo džiaugsmą.

Dirbant su grupe, reikia žinoti, kad šie vaikai sunkiai sukonzentruoja dėmesį, todėl gana sunku juos įtraukti į veiklą, kuriai reikia daug didesnių pastangų.

**6. Kokie vaikai pas Jus lankosi? Kaip jie patenka pas Jus? Ar jie patys ateina savo noru, ar juos kas nors nukreipia?**

**Galutinė tikslinė grupė:**

9-15 metų rizikos grupės vaikai ir jaunuoliai, kuriems sudaromos sąlygos užsiimti prasminga veikla, keliant paties vaiko vertės pajutimą, mokant socialiai priimtino elgesio, bendravimo įgūdžių.

**Tarpinė tikslinė grupė:**

Studentai savanoriai, kurie dayvauja veiklose norint pasiekti galutinę tikslinę grupę.

Dalis vaikų, besilankantys Centre, yra padarę administracinių teisės pažeidimų ar nusikalstamas veikas ir įtraukti į policijos apskaitą. Kiti vaikai nukreipiami Vaiko teisių apsaugos tarnybos ar kitų rajone veikiančių įstaigų.

Centro lankytojų amžius nėra ribojamas, tačiau dažniausiai praleisti laisvalaikį ateina 9 - 17 metų amžiaus vaikai ir jaunuoliai. Mokslo metų eigoje mokiniai dažniausiai ateina po pamokų, o atostogų metu jie lankosi nuo 08.00 val. iki 17.00 val.

Vaikai, kurie auga nepalankioje socialinėje aplinkoje su dideliu noru lankosi Centre. Kartais jie ateina net alkani, tuomet nepilnamečių reikalų pareigūnės stengiasi juos pamaitinti. Jie su didžiausiu malonumu priima šį pareigūnių pasiūlymą ir pasistiprinę, sotūs ir sušilę, toliau dalyvauja Centro veikloje. Tokie vaikai, kad ir kaip būtų gaila, dažniausiai yra prastai besimokantys, neturintys paskatinimo, kadangi šeimos nesuteikia jiems tokios galimybės. Tačiau, šį Centrą lanko ir vaikai, kurie yra iš pozityvių šeimų, gerai mokosi ir savo elgesiu rodo pavyzdį kitiems. Dalis iš jų yra Jaunieji policijos rėmėjai, kurie ne tik atvyksta pažaisti kompiuterinių žaidimų ar pasinaudoti internetu, bet ir patys rodo iniciatyvą sudalyvauti įvairiuose renginiuose ar savo programomis pradžiuginti savo bendraamžius. Renginių ar švenčių progomis, šie vaikai surengia koncertus, kuriuose dalyvauja ne tik vaikai, bet ir policijos pareigūnai.

Centre besilankantys mokiniai turi taisykles, kurių privalo laikytis. Jie jau patys kontroliuoja vieni kitų elgesį, prižiūri, kad užsiregistruotų žurnale, saugotų Centro turtą. Vaikai kaskart primenama, apie tai, kaip privalo elgtis ne tik Centre, bet ir kasdieniame gyvenime. Jiems aiškinama, kad baigę užsiėmimus Centre, išeidami namo privalo sutvarkyti savo darbo vietą.

**7. Dėl kokių priežasčių dažniausiai pas Jus kreipiasi (ateina) vaikai (ar dėl kokių priežasčių pas jus atsiduria vaikai)?**

Pastaraisiais metais pagrindė dirbama su tiksline grupe, kurią sudaro probleminių šeimų vaikai ir jaunuoliai. Šie vaikų sąrašai suderinami su Vaiko teisių apsaugos tarnyba. Tačiau apsilanko ir šių vaikų mažesnieji broliai ar sesės, atsiveda draugus.

Centras taip pat tarnauja ir kaip apklausos vieta, smurtą, prievartą bei tapusių nusikaltimo aukomis, vaikų apklausose. Vaikams sudarytos saugios ir palankios sąlygas vykdyti apklausą, suteikti reikiamą pagalbą. Tokiais atvejais lankymo valandos nėra ribojamos.

**8. Ką vaikai pas Jus veikia? Kokį užimtumą jiems siūlote?**

Rekonstruotos policijos komisariate esančios 48,5 m<sup>2</sup> patalpos, kurios yra įsikūręs Centras. Jame įsigyta ši įranga:

- 8 kompiuterinės darbo vietos,
- 1 spausdintuvas,

- 1 kopijavimo aparatas,
- televizorius,
- mikrobangų krosnelė,
- šaldytuvas,
- baldų komplektacija (minkštasuolis, stalas skirtas pasitarimams, mini baras, sekcija, 8 kompiuteriniai stalai, žurnalinis staliukas, kėdės),
- knygos, žaislai, žaidimai,
- sportinis inventorių (18 dviračių, 9 kamuoliai).

Vaikai ir jaunuoliai, atėję į Centą, visada yra laukiami. Jie žino, kad bet kada gali kreiptis pagalbos ir visuomet jos sulauks iš kompetentingų pareigūnų, kad visada bus išklaudyti. Vaikai turi galimybę pasinaudoti internetu, gali kompiuteriu atlikti mokykloje paskirtas užduotis. Šalia pastato yra stadionas, kur jaunimas žaidžia futbolą, bei įvairius sportinius žaidimus.

Dalyvauja įvairiose šventėse, renginiuose. Centro lankytojai, dažniausiai yra blogai besimokantys, neturintys mokymosi motyvacijos, žemo savęs vertinimo vaikai. Tačiau, šį Centrą lanko ir vaikai, kurie nėra iš rizikos grupės šeimų, gerai mokosi ir savo elgesiu rodo pavyzdį kitiems. Tai Jaunieji policijos rėmėjai, kurie ne tik atvyksta pažaisti kompiuterinių žaidimų ar pasinaudoti internetu, bet ir patys rodo iniciatyvą dalyvauti įvairiuose renginiuose ar savo programomis pradžiuginti kitus.

Tačiau galima pasidžiaugti, kad daugelis vaikų, įrašytų į rizikos grupę ir lankantys Centrą, stengiasi pakeisti savo elgesį, nepraleidinėja pamokų ir stengiasi mokytis.

Centras yra labai reikalingas vaikams ir jaunimui, ypač tiems, kurie neturi namuose galimybės praleisti laisvalaikį, užsiimti teigiama veikla. Čia vaikai ir jaunimas ne tik leidžia laisvalaikį, bet ir daug ko sužino, išmoka socialinių įgūdžių, gauna įvairios informacijos.

Vykdoma veikla:

□ **Paskaitos – diskusijos;**

Centre organizuojamos paskaitos, pokalbiai su jaunimu. Pageidaujamas ir dominančias temas, siūlo patys jaunuoliai. Betarpiškai bendraudami su policijos pareigūnais, vaikai jau supranta, kad policijos pareigūnas gali būti ne tik baudėjas, bet ir padėti daugelyje gyvenimo situacijų. Artimas ir glaudus Centrą lankančių asmenų bendravimas su pareigūnais – efektyvi ir tinkama priemonė. Vaikai gali pamatyti, kad daug maloniau bendrauti su policijos darbuotojais, nei susitikti sprendžiant jų netinkamu elgesiu sukeltas problemas.

□ **Individualios ir grupinės specialistų** (socialinio pedagogo, psichologo, policijos pareigūnų) **konsultacijos;**

□ **Grupiniai ir individualūs ugdymo užsiėmimai** (pokalbiai, pamokų ruošą, kompiuterinio raštingumo pradmenys);

□ **Socialinių įgūdžių ugdymo pamokos** („Padarykime pasaulį gražesnę“, „Darom“ „Visi į mokyklą“, pokalbiai sveikos gyvensenos, asmens higienos temomis);

□ **Sociokultūriniai renginiai** („Filmų savaitė“, „Teigiami gyvenimai“); „Knygos diena“, „Nuomonių paštas“, Eurojaunimo plakato kūrimas „Mano teisės“, „Heja, Norden“, Kaziuko mugė, „Dvi valandos su Mamontovu“);

□ **Sportiniai užsiėmimai** (viktorinos, varžybos);

□ **Studentų savanorių veikla Centre** (3-4 kartus per savaitę);

□ **Nemokamos paslaugos suaugusiems šeimų nariams** (individualios ir grupinės socialinio darbuotojo, psichologo konsultacijos, teisininko konsultacijos, informavimas, tarpininkavimas);

□ **Materialinės paslaugos vaikams** (maitinimas, parama ugdymo, mokyklinėmis priemonėmis, labdara);

□ **„Filmų dienos“;**

Studentai organizuoja filmų peržiūras. Įvertinę kuo filmas gali būti naudingas vaikams ar ten yra pateikiami problemų sprendimo būdai ar aiškiai atskleidžiama problema.

Visada vyksta filmo aptarimai, kurių metu kiekvienas gali pasakyti savo nuomonę. O taip pat siekiama ne tik sužinoti jų vaikų nuomonę, bet ir „pakoreguoti“ neteisingas vaikų nuostatas.

□ **Viktorinos – konkursai;**

Jų metu Centrą lankantys vaikai ir jaunuoliai įtraukiami į rajone organizuojamus renginius („Jaunimas taria – Ne“, „Tu gali“, „Būk saugus“, Piešinių konkursas „Mes policijos bičiuliai“).

□ **Išvykos kitas į kitas organizacijas;**

Tai nevyriausybinės organizacijos, kitos įvairios organizacijos, bažnyčia ir t.t.

□ **Vakarai ir vakaronės;**

Tai teminiai vakarai, kuriuose dalyvauja žinomi žmonės, vyresnieji moksleiviai, studentai, kurie kalba jiems aktualiais klausimais, kaip jie sprendavo konfliktines situacijas efektyviu būdu ir t.t. Per Užgavėnės, vaikai darė kaukes, vaišinosi blynais, žaidė žaidimus. Kaziuko mugė dovanojo vaikams įsimintinus išpūdžius, patys pagaminę darbelius, kartu su globos namų „Saulutė“ auklėtiniais pardavinėjo Kaziuko mugėje, kuri buvo organizuojama Centro patalpose. Vaikams puoselėjamos lietuvių tradicijos, rengiama Margučio dažymo šventė, Motinos dienos paminėjimas, vaikai gamino atvirukus savo mamoms. Gausus būrys vaikų ir jaunimo susirinko Tarptautinę vaikų gynimo dieną paminėti, kuri sutampa su Centro gimtadieniu, šventę vainikavo Gėrio medis, kuriame buvo pareigūnų linkėjimai kiekvienam Centro lankytojui.

Glaudus bendradarbiavimas vyksta su Kauno kolegijos Kėdainių Jonušo Radvilos fakulteto studentais. Vykdamas projektą „Padarykime pasaulį gražesnę“ Centro vaikai ir jaunimas kartu su pareigūnais ir studentais vyko į Kėdainių seniūnijas padėti vienišiams seneliams pavasarinio ūkio darbuose.

□ **Instaliacijų - stendų kūrimas;**

Studentai – savanoriai kartu su jaunimu organizuoja stendų kūrimą, juose pateikiama reikalinga informacija.

Šioje stovykloje dalyvavo 20 vaikų, kurie buvo išrinkti iš gausaus Policijos jaunimo centrą lankančių vaikų būrio kaip draugiškiausi, drausmingiausi, geranoriškiausi. Stovyklavusiųjų amžius – nuo 8 iki 16 metų.

□ **Stovyklų organizavimas;**

Kasmet organizuojamos stovyklos vis kitame Lietuvos regione. Stovyklos dienvakšės būna paremta sveikos gyvensenos įgūdžiais, organizuojant fizinio aktyvumo ugdymą, siekiant pajusti judėjimo džiaugsmą ir teigiamą savęs vertinimą (praktinės natūralaus atsipalaidavimo pratybos, žygiai ir sportiniai turnyrai stovyklautojams. Vyksta įvairios rungtys – kvadrato, tinklinio, linksmosios estafetės. Kiekvieną rytą pradėdami mankštą, vaikai iki vakaro mėgaudavosi linksmomis judriais žaidimais.

## **9. Kuo Jūsų centras skiriasi nuo kitų vaikų užimtumo klubų?**

Prevencinis darbas Centre pirmiausia prasidėjo nuo problemų suformulavimo, po to buvo kalbama apie priemones, kaip šias problemas reikėtų spręsti. Labai svarbu, kad ieškoma naujų, patrauklių ir įdomių vaikams ir jaunimui užimtumo formų. Džiaugiamės galėdami užimti vaikus ir jaunimą, kurie patys aktyviai įsitraukia į vykdomą veiklą.

Dėl Centro narių **vieningo požiūrio** dirbant vaikų ir jaunimo nusikalstamumo srityje. Nepilnamečių nusikalstamumas yra sudėtinga ir skaudi socialinė problema, todėl būtina kuo anksčiau imtis prevencinių veiksmų, siekiant mažinti tolimesnį nusikalstamumo plitimą. Yra žymiai lengviau užkirsti kelią problemai, nei vėliau kovoti su jos keliamais padariniais ir tikėtis, kad nusikalstamumas mažės, jei bus taikomos baudmės ar ribojama jaunų žmonių laisvė.

Įtraukdami rizikos grupės vaikus į Centro veiklą, Prevencijos poskyrio pareigūnai vykdo nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų individualiąją prevenciją t. y. poveikio



priemonės, kuriomis siekiama individualiai daryti poveikį asmenims, linkusiems nusikalsti ar daryti administracinius teisės pažeidimus ar galintiems tapti nusikaltimo arba administracinių teisės pažeidimų aukomis. O tai tiesiogiai vykdo savo pareigybų aprašymuose numatytas funkcijas.

Dėl Centro narių **praktinio pagrįstumo**. Numatyta veikla ir priemonės yra gerai pritaikytos vykdyti praktiškai. Vykdoma prevencinė veikla pasižymi formų, metodų įvairove ir skirta tikslinei grupei. Dirbant su minėtos grupės vaikais svarbu akcentuoti komandinį darbą, pasitelkiant socialinius partnerius. Be to, daugeliui dirbančiųjų yra glaudžiai susiję su tiesioginiu darbu (prevencijos pareigūnai, Kolegijos socialinės pedagogikos studijų studentai ir dėstytojai). Jie turi atitinkamą kvalifikaciją ir sugebėjimus.

## **10. Kokie jūsų centro pasiekimai? Projektų pavyzdžiai.**

2010, 2008, 2007 metais Kėdainių rajono savivaldybė apdovanojo Padėkos raštais už aktyvią, ilgalaikę savanorišką veiklą dirbant su rajono vaikais ir jaunimu.

2009 metais Stokholme vykusių Europos Sąjungos nusikaltimų prevencijos tinklo organizuoto Europos nusikaltimų prevencijos apdovanojimų konferencijoje, Lietuvai atstovavęs Kėdainių policijos centro projektas „Gyvenimo spalvos“, buvo apdovanotas garbės raštu.

Apdovanojimas projektui suteiktas už inovacines ir pažangias idėjas jaunimo nusikalstamumo prevencijos srityje, policijos ir savanorystės apjungimą, pagalbą mažesnes galimybes turinčioms šeimoms ir saugant jaunimą nuo rizikos veiksnių. Iš viso šiais metais konkursui buvo pateikta septyniolika projektų iš septyniolikos Europos Sąjungos valstybių. Konkurse nugalėjo Suomijos nusikaltimų prevencijos projektas „KiVa“, skirtas patyčių prevencijai mokyklose, du garbės raštai buvo skirti Lietuvos ir Čekijos projektams. Toks išėjimas į Europos Sąjungos erdvę labai svarbus. Džiugu, kad pastangos ir kruopštus darbas įvertinami ne tik Lietuvoje, bet ir Europoje.

VšĮ „Savanorių centro“ pradėta organizuoti ir Jungtinių Tautų organizacijos pripažinimą pelniusi organizacija jau ketvirtus metus organizavo „Auksinės širdies“ konkursą, kurio tikslas – pagerbti labiausiai nusipelnčius šalies savanorius, nevyriausybinės organizacijas, bendruomenes. 2009 metų „Auksinės širdies organizacijos“ laureatu tapo asociacija „Kėdainių policijos centras“. Policijos pareigūnai, dirbantys su probleminiu jaunimu, įkūrė jiems antrus namus, kur jie gali ruošti pamokas, bendrauti, spręsti savo problemas, kurių jie patys neįveikia. Sukūrė savotišką šeimą, kur nė vienas nepamirštas, randa supratimą ir norą jam padėti. Niekam nereikalingi ir tik problemų keliantys vaikai iš socialinės rizikos šeimų ar globos namų, čia yra tikri šeimos nariai, kuriais rūpinasi kažkada jiems tik „baudėjais“ buvę pareigūnai. Pareigūnai net vykdamy atostogauti ar leisti laisvalaikį su savo šeimomis pasiima vaikus kartu ir leidžia laiką kartu. Šiems vaikams jie aukoja laiką, dėmesį ir šilumą. Vaikai veržiasi pas juos, centro savanorius vadina dėdėmis, tetomis, vardais. Savanoriai jau nebeįsivaizduoja savo gyvenimo be šių vaikų, iš kurių, jie tikisi, išaugs geri žmonės.

VRM Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektų konkursui pateiktas Kėdainių policijos centro 2008 metų vykdytas projektas „Gyvenimo spalvos“ išrinktas geriausiu ir tapo nugalėtoju. VRM buvo pateiktos 35 paraiškos. Konkurse, kurio pagrindinis tikslas – įvertinti ir paskelbti geriausiai vykdytus ir labiausiai pasitvirtinusius projektus įvairių pažeidimų prevencijos srityje, galėjo dalyvauti 2008 m. vykdytas (baigtas vykdyti arba tebevykdomas) nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektas, atitinkantis konkurso nuostatų reikalavimus ir šiemet skelbtas konkurso temas: Nepilnamečių teisės pažeidimų prevencija bendruomenėje, naujoviškų metodų ir priemonių taikymas; Teistų asmenų įtraukimas į visavertį gyvenimą laisvėje; Turtinių nusikaltimų prevencija; Bendruomenės iniciatyvos kuriant saugią aplinką bei Tvarkos ir saugumo viešosiose vietose stiprinimas.

VRM Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektų konkursui pateiktas Kėdainių policijos komisariato 2006 metų vykdytas projektas „Savojo kelio beišeškant“ tapo nugalėtoju.

Konkursą organizavo Vidaus reikalų ministerija, siekdama nustatyti geriausią 2006 metais Lietuvoje vykdytą nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektą.

Vidaus reikalų ministerija gavo 47 paraiškas dalyvauti konkurse. Konkursui projektus galėjo pristatyti asociacijos, valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos, mokslo ir studijų institucijos, verslo subjektai, bendruomenės.

Konkurse galėjo dalyvauti 2006 metais vykdytas (baigtas vykdyti arba tebevykdomas) nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektas, atitinkantis konkurso nuostatų nustatytus reikalavimus bei Vidaus reikalų ministerijos šiais metais paskelbtas konkurso temas:

1. Jaunimo iniciatyvos vaikų ir jaunimo nusikaltimų prevencijos bei vaikų saugumo didinimo srityse.
2. Smurto viešosiose vietose prevencija.
3. Turtinių nusikalstamų veikų prevencija.

## **11. Kokie jūsų pasiekimų rodikliai?**

### **Kiekybiniai:**

1. 37 socialinės rizikos vaikai visus metus dalyvavo nuolatinėje (1-2 kartus per savaitę) veikloje;
2. 17 % Kėdainių miesto socialinę atskirtį patiriančių vaikų gavo socialinę, teisinę, materialinę ir kitokią pagalbą.
3. Iš 37 pagrindinės grupės dalyvių 29 nepadarė teisės pažeidimų.
4. Šeši savanoriai visus metus (du kartus savaitėje) dalyvavo numatytose veiklose:
- 5.1. suteikė 53 individualias konsultacijas, 95 informavimo, 82 maitinimo paslaugas;
- 5.2. dalyvavo 43 socialiniuose užsiėmimuose;
- 5.3. apsilankyta po 2-3 kartus 16 socialinės rizikos šeimose.

### **Kokybiniai:**

1. Savanorystės kompetencijos didinimas, 95 % apklaustųjų nurodė, kad dalyvavimas savanoriškoje suteikė naujos socialinio darbo patirties.
3. Kasmet rengiami įvertinamieji pokalbiai, kurių metu: išanalizuojami, vertinami ir apibendrinami pasiekti rezultatai, įvertinamos silpnosios ir stipriosios Centro veiklos vykdymo pusės, iškilę sunkumai motyvuojant projekto dalyvius, numatomos tęstinumo galimybės (vertintų dalyvių skaičius -14);
4. Atliekama vaikų ir paauglių asmeninio prisitaikymo, socialinės kompetencijos, mokyklos ryšio, bendraamžių santykių, ryšio su artima aplinka vertinimas (anketavimas);

### **Darbo su vaikų šeimomis rezultatai:**

- Trylikai šeimų konsultuota dėl alkoholio vartojimo. Taip pat šeimoms suteikta informacija, kur jos galėtų kreiptis dėl papildomos specializuotos pagalbos;
- Devynioms šeimoms suteiktos socialinės ir pedagoginės konsultacijos;
- Penkios šeimos konsultuota dėl skyrybų ir su skyrybomis susijusio psichologinio smurto, vaiko apsaugos;
- 19 šeimoms suteikta minimali materialinė pagalba (maisto produktais, padovanota patalynės, mokyklinės prekės ir pan.);
- Šešiolika šeimų buvo įtrauktos į bendrus renginius su vaikais Centre ir už jo ribų. Bendra veikla padėjo stiprinti teigiamą bendravimą tarp vaikų ir šeimų;
- Užmegzti kontaktai su 5 naujomis šeimomis;
- Suorganizuoti 3 tėvų susirinkimai, kurių metu konsultuota dėl bendravimo su vaikais. Sukurti



glaudesni ir teigiami tarpusavio ryšiai tarp šeimų ir vaikų.

#### **Darbas su savanoriais:**

- Savanoriai organizavo vaikų užimtumą ( renginiai, užsiėmimai, žaidimai ir kita );
- Savanorių mokymai, motyvavimo stiprinimas;
- Praktikantai – savanoriai atliko pavasario praktiką, kurios metu organizavo grupinius užsiėmimus, bei rūpinosi laisvalaikio užimtumu.

#### **Tarpžinybinio bendradarbiavimo rezultatai:**

- Suteiktos konsultacijos specialistams aktualiais klausimais;
- Taip padidintas ir Centro žinomumas, sustiprinti bendradarbiavimo ryšiai su socialiniais partneriais;
- Kartu su socialiniais partneriais vykdyti atvejų aptarimai, konsultacijos padėjo suteikti efektyvesnę pagalbą rizikos grupės vaikams ir jų šeimoms;
- Nuolat bendrauta su mokyklomis, sprendžiant moksleivių mokymosi problemas, kontroliuojant jų mokymosi lankomumą.

## **12. Įstaigos personalas:**

- Iš ko susideda? (policininkai, soc. darbuotojai, psichologai, savanoriai)
- Funkcijos?
- Kodėl būtent toks personalo parinkimas?

Vienuolika Centro narių yra Prevencijos poskyrio pareigūnai, 1 socialinė pedagogė, 6 studentai savanoriai, 1 pedagogė. Pareigūnai ir socialiniai partneriai dirba savanoriškumo pagrindais, be jokio papildomo atlygio šalia savo pagrindinių funkcijų .

## **13. Steigėjai ir dalininkai. Funkcijos, pagalba?**

Tai nevyriausybinė organizacija, dirbanti nusikalstamumo prevencijos srityje.

## **14. Finansavimas**

Pagrindinis Centro finansavimo šaltinis – projektinė veikla nusikalstamumo prevencijos srityje.

Centras yra glaudžiai susijęs su policijos komisariato Prevencijos poskyrio vykdoma prevencine ir projektine veikla.

## **15. Kas blogai? Sunkumai?**

Tačiau pagrindinė Centro veiklos problema, su kuriomis susiduriame - etatinio darbuotojo nebuvimas. Pareigūnai be jokio papildomo atlygio šalia savo pagrindinių funkcijų dirba Centre. Tai neleidžia geriau įsigilinti į esamas problemas ir jas efektyviai ir greitai spręsti, kadangi būtina atlikti savo pagrindinį darbą.

Pasikeitus Centro nariams, ir neatsiradus pasekėjų, iškiltų grėsmė Centro veiklai.

Dauguma Centrą lankančių vaikų ir jaunuolių yra pedagogiškai, socialiai apleisti. Jie neturi elementarių socialinių įgūdžių, jiems būdingas skurdus pasaulio suvokimas, siauras akiratis, interesų ratas. Jie turi daugialypių problemų, todėl jiems teikiama pagalba ir parama turėtų būti **labai plati**. Vaikai jautrūs socialinei aplinkai, jos pokyčiams ir jiems dažnai sunku priimti teisingus sprendimus kai jie atsiduria dviprasmiškoje situacijoje: kai jų gyvenamojoje vietovėje reikalaujama elgtis nusikalstamai, o tėvams apskritai nerūpi. Todėl labai svarbu, kad tokie vaikai būtų teisingai orientuoti. Didelis dėmesys turėtų būti skiriamas jų socialinių įgūdžių lavinimui, mokymuisi, bendradarbiavimui su tėvais. Tai turėtų būti nuolatinis, visų atsakingų tarnybų darbas.

Į organizuojamas veiklas ir įgyvendinamus projektus, stengiamasi įtraukti ir vaikų tėvus, tačiau kaip bebūtų gaila, dauguma tėvų vangiai reaguoja į siūlymus dalyvauti veiklose kartu su vaikais, jie nerodo iniciatyvos. Daugelis tėvų, net nesidomi, kur jų vaikai praleidžia laiką.

## 16. Kas gerai?

Centro veikla yra tęstinė ir ilgalaikė, ji vykdomas jau šešerius metus ir tikėtina, kad bus tęsiama ateityje.

Šis centras – lyg ašis, kurioje organizuojama, įgyvendinama, kaupiama, sisteminama ir laikoma visa geroji prevencinio darbo su vaikais ir jaunimu patirtis.

Savo veikloje siekiame, kad būtų įtraukta kuo daugiau institucijų: vietos valdžios institucijų, nevyriausybinių organizacijų, aktyvaus jaunimo.

Dirbant pasitelkiant kitų pastangas yra tokie teigiami aspektai:

- Požiūris į problemą iš įvairių pusių;
- Požiūris į specialistus kaip į komandą;
- Bendras pasitikėjimas.

Manome, kad pavyksta išplėtoti prevencinę veiklą dirbant tiesioginį darbą, kartu pritaikant naujas, įvairias prevencines priemones, sprendžiant jaunų žmonių nusikalstamumo problemas. Prevencijos priemonės buvo pakankamai intensyvios ir nukreiptos į visą rizikos veiksnių komplekso šalinimą bei apsauginių veiksnių stiprinimą.

## 17. Kaip turėtų veikti jaunimo klubas, kad veikla būtų efektyvi ir naudinga vykdant nepilnamečių nusikalstamumo (taip pat pakartotinio) prevenciją, mažinant narkotikų ir alkoholio vartojimą?

Labai svarbu suteikti savalaikę pagalbą. Aišku, ne visos priemonės yra vienodai sėkmingos ir ne visi nusižengę asmenys vienodai pasiduoda korekcijai, netgi jie yra teikiamos aukštos kokybės paslaugos. Svarbu laiku identifikuoti rizikinga elgesį, kol toks elgesys netapo chronišku ir nesukėlė labai rimtų problemų.

Įvertinus prevencijos procesą, jo ilgalaikes priemones ir kaštus, jis yra labiau efektyvus ir mažiau brangus nei perauklėjimo procesas nukreipiant į specialiąsias įstaigas. Todėl svarbu kuo anksčiau atkreipti dėmesį į vaikus ir jaunuolius, turinčius įvairių elgesio ir mokymosi sunkumų, gyvenančių probleminėse šeimose.

Savalaikis ankstyvosios nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos priemonių taikymas duoda teigiamų rezultatų, nenaudojant žymiai griežtesnių priemonių, tame tarpe ir įkalinimo.